

Donderdag 10 januari 1918

Gisteren vóór den avond reden karren aan met kolensintels en asch gevuld. Achter die karren kwamen menschen, havelooze groepen. De inhoud van de bakken werd aan den achterkant uitgestort en het krabben en rapen ging aan den gang. Het gelek een mierenest van wriemelende vingers in den verdonkerenden avondstond. En heden met het grauwen van den dag herbegon hetzelfde slavenwerk. Het had geregend, de grond was nat; fluitend blies een koude wind. Dat alles schrikte niemand af van het uitzoeken der kleine kolensintels tusschen de slakken en de asch. Ze waren wel met vijftig, die arme menschen... In oude tijden deelden de heiligen hun mantel met een behoeftige die kou had en nu zien wij erbarmeloos toe op zulk een ellende. Ach, hoe ook te helpen, wanneer er zoovelen aanspraak maken op onze liefdadigheid?...

Muziektonen naderen van achter de huizen langs den Steenweg, traag en somber afgemeten; het is een doodenmarsch en weldra worden de koperen instrumenten zichtbaar en trekken als zoovele doffe lichtjes in den smoor voorbij. Geen der arbeiders heft het hoofd op om de donkergrijze soldatenscharen, dichtopeengedrongen, als voortschrijdende schimmen, na te zien. Wie van al die rampzaligen zijn het meest te beklagen: Zij die kruipen over den grond, of zij die er ginder op loopen en er weldra zullen onder liggen?...

En de tonen galmen weg, zwakker en zwakker, sterven van lieverlede heel en al uit... En immer, immer wroeten de handen voort in den aschhoop. Het zwoegen wordt enkel onderbroken door een die oprijst en de armen wijd over en toe slaat van de kou, of het zakje met zijn bemachtigden sintelschat in het emmertje naast hem uitgiet. Maar de stuifregen wordt een dik gedruppel en de neergekropenen staan op en verdwijnen een voor een met hun schamelen buit.

Virginie **LOVELING** (« *In oorlogsnood* »)